



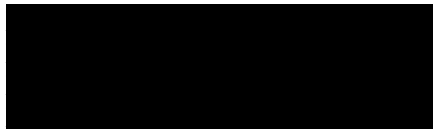
# Ministerstwo Edukacji Narodowej

Departament Kształcenia Ogólnego

DKO-WNPP.053.2.2025.MT

Warszawa, 20 sierpnia 2025 r.

Pan



*Szanowny Panie,*

zgodnie z art. 22an ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty*<sup>1</sup> minister właściwy do spraw oświaty i wychowania dopuszcza do użytku szkolnego podręczniki po uzyskaniu pozytywnych opinii rzeczoznawców wyznaczonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania z listy rzeczoznawców prowadzonej przez tego ministra.

Rzeczoznawcy weryfikują m.in., czy podręcznik jest poprawny pod względem merytorycznym, dydaktycznym, wychowawczym i językowym, w tym, czy uwzględnia aktualny stan wiedzy naukowej, w tym metodycznej.

Biorąc pod uwagę powyższe, w związku ze złożoną przez Pana petycją dotyczącą treści zamieszczonych w podręczniku pt. „Geografia bez tajemnic. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 8” autorstwa Arkadiusza Głowacza (Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A.), Departament Kształcenia Ogólnego zwrócił się do rzeczoznawczyń, które opiniowały ten podręcznik pod względem merytoryczno-dydaktycznym o odniesienie się do zgłoszonych zarzutów.

Rzeczoznawczyni dr hab. Monika Panfil stwierdziła:

„W odniesieniu do zastrzeżeń wniesionych co do treści zawartych w *„Temat 3. Dzielnice biedy w miastach Ameryki Południowej”* są one w moim mniemaniu wynikiem pobieżnej analizy tekstu i skupieniu się wyłącznie na wymienianych w podręczniku (str. 153) pozytywnych cechach *faweli*. Proszę zwrócić uwagę, że pozostałe treści *Tematu 3.* bardzo szeroko opisują problematykę *faweli*, jako obszarów biedy i ubóstwa, tak powszechnego dla analizowanej części świata. Ale nawet w tak niekorzystnych warunkach ludzie starają się żyć z na miarę swoich możliwości. W związku z powyższym przyrównywanie *faweli* do „obozów koncentracyjnych” jest zgoła wielkim nieporozumieniem. Żadna informacja w treści podręcznika nie zachwala, ani nie zachęca do zamieszkiwania w *fawelach*. Wręcz przeciwnie, wskazuje na ogromny problem wzrastającej urbanizacji, a ludzie tam żyjący robią wszystko, aby ich egzystencja była na najwyższym, możliwym poziomie – stąd m.in. odzyskiwanie surowców wtórnych, które to zajęcie stanowi zapewne gro budżetów

<sup>1</sup> Dz. U. z 2025 r., poz. 881 z późn. zm.

domowych, dla wielu mieszkańców *faweli*. Być może nie do końca właściwe, z punktu widzenia wniesionego zarzutu, było użycie sformułowania „*miasta zrównoważonego*”. Ale w tekście wyraźnie wskazano, że są to tylko „*Cechy faweli upodabniające*”, a nie stanowiące o ich charakterze, w kontekście niżej wymienionych informacji. Każdy człowiek, zasługuje na szacunek niezależnie w jakich warunkach przyszło mu żyć i przedstawiony w podręczniku opis na to właśnie wskazuje.”

Rzeczoznawczyni mgr Zofia Szmidt odniosła się do zarzutów w następujący sposób:

„Końcowy fragment tematu nr 3 autor zatytułował „Czy dzielnice biedy są wyłącznie złe? Autor wskazał w nim te oczywiste, negatywne ale i pozytywne, wynikające z konieczności - cechy faweli, czyli np.:

- wysoki poziom odzyskiwania surowców wtórnych.
- duża gęstość zabudowy, przez co odległości do pokonania wewnątrz osiedli są niewielkie,
- wysokie poczucie przynależności do wspólnoty - ludzie się znają, wspierają się i pomagają sobie nawzajem.

Powyższe cechy, w dużej przerośni - istotnie czynią fawele podobnymi do miasta zrównoważonego, szkoda tylko, że niestety są one pochodną biedy czy nawet nędzy. Być może, nie powinny być one wypisane równolegle w pierwszej kolejności w kolumnie przed cechami negatywnymi, tak jak na str. 153 podręcznika, z tym się zgadzam.”

Zgłoszone przez Pana zastrzeżenia zostały przekazane także Wydawnictwom Szkolnym i Pedagogicznym S.A., wraz ze stanowiskami rzeczoznawczyń w tej sprawie, w celu stosownego wykorzystania w przypadku opracowywania nowego wydania podręcznika.

*Z poważaniem*

Anna Małgorzata Dakowicz-Nawrocka  
Zastępca Dyrektora  
/ - podpisano cyfrowo/